

**UCHWAŁA NR IX/93/19
RADY GMINY DOBRE**

z dnia 30 grudnia 2019 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny
na lata 2020-2022 .**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt.15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 506 z późn. zm.), art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (j. t. Dz. U. 2019 r. poz. 1111 z późn. zm.) uchwała się co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2020-2022, w brzmieniu stanowiącym załącznik niniejszej Uchwały.

§ 2. Wykonanie Uchwały powierza się Wójtowi Gminy Dobrze.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego.

Przewodniczący Rady Gminy

Waldemar Szymański

Załącznik do Uchwały nr IX/93/19

Rady Gminy Dobrze

z dnia 30 grudnia 2019 roku

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2020-2022

Spis treści

1. Wstęp	3
2. Podstawy prawne realizacji programu	
2.1 Podstawy prawne	5
2.2 Zadania gminy w zakresie wspierania rodziny	7
3. Zasoby gminy	
3.1 Zasoby instytucjonalne zaangażowane w udzielanie wsparcia rodzinom	8
3.2 Zasady współpracy i sprawnej wymiany informacji pomiędzy instytucjami zaangażowanymi w udzielanie wsparcia rodzinom	9
3.3 Mechanizmy identyfikowania wszystkich rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych	10
4. Diagnoza społeczna	11
5. Analiza SWOT	18
6. Adresaci Programu	19
7. Cele Programu	20
8. Przewidywane efekty	23
9. Źródła finansowania i monitoring Programu	23

1. Wstęp

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2020 – 2022 został opracowany w oparciu o art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (j.t. Dz.U. z 2019 r. poz. 1111). Ma za zadanie wspieranie rodzin, które przeżywają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych.

Rodzina jest podstawową komórką społeczną i naturalnym środowiskiem dziecka, w którym zaspakajane są jego podstawowe potrzeby. Stanowi niezwykłą wspólnotę, stanowiącą model i normę dla wszystkich innych grup społecznych. To w niej dziecko zdobywa pierwsze doświadczenia, doznaje pierwszych odczuć emocjonalnych, przyswaja sobie obowiązujące wzorce i zasady współżycia, a także utożsamia się ze swoim najbliższym otoczeniem, szukając w nim miejsca dla siebie. Rodzina jest najważniejszym elementem więzi społecznej dziecka. Stworzenie atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia przez zaspakajanie potrzeb dziecka w rodzinie jest warunkiem prawidłowego rozwoju. Rodzina funkcjonująca prawidłowo stanowi dla swych członków, przede wszystkim dzieci, źródło poczucia własnej wartości i bezpieczeństwa. W sytuacji gdy w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zajmujące się wspieraniem rodziny, zobowiązane są do podjęcia określonych działań.

Wśród czynników, które mogą mieć wpływ na dezintegrację rodziny, wymienić należy: niezaradność życiową członków rodziny, brak stabilizacji zawodowej i materialnej, niewydolność wychowawczą rodziców i zaniedbywanie obowiązków opiekuńczych względem dzieci, a także alkoholizm jednego lub obojga rodziców, przejawy psychopatii, maltretowanie oraz znęcanie się nad dzieckiem, brak czasu, rozluźnienie więzi, nieumiejętne korzystanie z Internetu oraz uzależnienie od gier komputerowych. Niejednokrotnie czynniki te występują razem. Skuteczna ochrona dzieci i pomoc im może być osiągnięta w ścisłej współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami, policją, instytucjami oświatowymi, ośrodkami pomocy społecznej, zespołami interdyscyplinarnymi, komisją rozwiązywania problemów alkoholowych, podmiotami leczniczymi, kościołem i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami pozarządowymi.

W celu przywrócenia rodzinie prawidłowych funkcji należy ją wspierać i wspomagać, a nie zastępować w wypełnianiu jej funkcji opiekuńczo – wychowawczej. I dlatego też głównym

założeniem programu jest wsparcie rodziny w momencie, gdy zaczynają pojawiać się problemy. Rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego monitorowania i wsparcia, w tym w szczególności przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, policję, kuratorów sądowych, a w razie potrzeby przez asystentów rodzinnych. Działania takie mogą być skuteczne jedynie przy założeniu współpracy wszystkich instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny. Praca z rodziną powinna być prowadzona we wczesnym okresie jej zagrożenia przez wykwalifikowaną w tym zakresie kadrę. Pomoc rodzinie ma na celu w konsekwencji przywrócenie jej prawidłowego funkcjonowania poprzez umożliwienie jej odzyskania lub nabycia umiejętności prawidłowego pełnienia ról opiekuńczo-wychowawczych i społecznych, aby dziecko pozostało w naturalnej rodzinie i tam zostało przygotowane do prawidłowego funkcjonowania w swoim życiu i społeczeństwie.

Niniejszy Program jest propozycją zintegrowanych kierunków działań realizowanych w zakresie opieki nad dzieckiem i rodziną na terenie gminy Dobre. Do stworzenia Programu wykorzystano następujące metody badawcze:

- analizę materiałów zastanych, czyli informacji zgromadzonych w celach administracyjnych, udostępnionych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej do zaobserwowania ilości osób korzystających z pomocy GOPS oraz środków, które były przeznaczone do rozdysponowania a także dane z ewidencji ludności oraz placówek oświatowych,
- wywiad swobodny z pracownikami GOPS, umożliwiający zestawienie danych liczbowych z pracą Ośrodka i bezpośrednimi kontaktami z klientami.

2. Podstawy prawne realizacji programu

2.1 Podstawy prawne

Program wspierania rodzin w Gminie Dobre powstał w oparciu o następujące akty prawne:

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.). Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w art. 18 i 71 wskazuje, że instytucja rodziny jest objęta szczególną ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej, a jej dobro Państwo ma obowiązek uwzględnić w swej polityce społecznej, zwłaszcza poprzez udzielanie szczególnej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji społecznej. Przepis art. 33 Konstytucji wskazuje, że kobieta i mężczyzna w Rzeczypospolitej Polskiej mają równe prawa w życiu rodzinnym, politycznym, społecznym i gospodarczym, natomiast zgodnie z art. 72 Konstytucji, Rzeczypospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka, a każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (j.t. Dz. U. z 2019 r., poz. 1111).

Dokument reguluje kwestie związane z wspieraniem instytucji rodziny oraz systemem pieczy zastępczej. Ponadto, określa zasady i formy wspierania rodziny zmagającej się z trudnościami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Ustawa reguluje kwestie związane ze sprawowaniem i finansowaniem wspierania rodziny oraz systemu pieczy zastępczej, a także postępowaniem adopcyjnym.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz 1390), określa zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie oraz osób ją stosujących. Zadaniem gminy w szczególności jest tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu,

- opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Ustawa zobowiązuje osoby, które w związku z wykonywaniem swoich obowiązków służbowych powzięły podejrzenie o występowaniu przemocy w rodzinie do niezwłocznego zawiadomienia o tym Policji lub Prokuratury. Ponadto, Ustawa zakazuje stosowanie kar cielesnych wobec dzieci, reguluje ochronę nad ofiarami przemocy, a co najważniejsze wprowadziła także wymóg tworzenia w każdej gminie zespołów interdyscyplinarnych w celu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (j. t. Dz. U. z 2019 , poz. 1507 ze zm.).

Ustawa określa:

- zadania w zakresie pomocy społecznej,
- rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich udzielania,
- organizację pomocy społecznej,
- zasady i tryb postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej.

Dokument traktuje pomoc społeczną przede wszystkim jako instytucję, umożliwiającą wyjście z trudnych sytuacji życiowych tym osobom, rodzinom, które nie są w stanie wykorzystać własnego potencjału, zasobów czy predyspozycji, ze względu na niemożność samodzielnego przezwyciężenia problemów w życiu codziennym.

Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (j. t. Dz. U. z 2019 r. , poz. 2277 z późn. zm.) reguluje kwestie związane z przeciwdziałaniem alkoholizmowi. Ponadto, ustawa określa:

- zasady działania i kompetencje Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- zasady sprzedaży napojów alkoholowych,
- zasady działania izb wytrzeźwień,
- sposób leczenia osób nadużywających alkoholu.

Nadrzędnym celem prezentowanego Programu wspierania rodzin jest nieustanne wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, a także tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny. Ważne jest nawiązanie długotrwałej współpracy z rodzinami przez pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz jednostek pomocniczych samorządu terytorialnego, a także innych podmiotów działających na rzecz wspierania instytucji rodziny.

2.2 Zadania gminy w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w art. 176 określa następujące zadania gminy w zakresie wspierania rodziny i systemie pieczy zastępczej:

- 1) opracowanie i realizacja 3 – letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dziećmi, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych przez:
 - zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci,
- 4) finansowanie:
 - podnoszenia kwalifikacji asystentów rodziny,
 - kosztów związanych z udzielaniem pomocy określonej w ustawie przez rodziny wspierające,
 - współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym,
- 5) sporządzanie sprawozdań rzeczowo – finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie,
- 6) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej z terenu gminy.

3. Zasoby gminy

3.1 Zasoby instytucjonalne zaangażowane w udzielanie wsparcia rodzinom

Program wspierania rodzin w Gminie Dobre na lata 2020 – 2022 będzie służył realizacji gminnej polityki rodzinnej. Działania na rzecz dziecka i rodziny realizują instytucje opisane w poniższych tabelach.

Instytucje/podmioty realizujące działania na rzecz dziecka i rodziny z gminy Dobre

Lp.	Nazwa instytucji/podmiotu
1	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
2	Zespół interdyscyplinarny
3	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
4	Punkt informacyjno – konsultacyjny do spraw rozwiązywania problemów alkoholowych
5	Zespół Szkolno – Przedszkolny w Dobrem
6	Szkoła Podstawowa w Dropiu
7	Szkoła Podstawowa w Młęcinie
8	Gminny Żłobek w Dobrem
9	Gminny Ośrodek Kultury w Dobrem
10	Placówki służby zdrowia
11	Punkt przyjęć dzielnicowego policji w Dobrem
12	Parafia kościoła

Źródło: Opracowanie własne GOPS

Instytucje/podmioty współpracujące

Lp.	Nazwa instytucji/podmiotu współpracującego
1	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mińsku Mazowieckim
2	Sąd Rejonowy w Mińsku Mazowieckim Wydział Rodzinny i Nieletnich
3	Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim
4	Komenda Powiatowa Policji w Mińsku Mazowieckim
5	Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Mińsku Mazowieckim

6	Specjalistyczna Poradnia Rodzinna w Mińsku Mazowieckim
7	Ośrodek Interwencji Kryzysowej Caritas Diecezji Warszawsko - Praskiej
8	Warsztaty Terapii Zajęciowej w Mińsku Mazowieckim
	Powiatowy Urząd Pracy w Mińsku Mazowieckim

Źródło: Opracowanie własne GOPS

W gminie Dobre funkcjonuje szeroki wachlarz instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny, które ze sobą ściśle współpracują. Oprócz instytucji działają także grupy wsparcia:

- związek emerytów i rencistów,
- grupa AA. Oprócz organów działających na terenie Gminy Dobre istnieje wiele instytucji działających na skalę powiatu z których pomocy mogą korzystać mieszkańcy gminy Dobre.

3.2 Zasady współpracy i wymiany informacji pomiędzy instytucjami poszczególnymi instytucjami i podmiotami zaangażowanymi w udzielanie wsparcia rodzinom.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wskazuje, że obowiązek wspierania rodziny spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz organach administracji rządowej, które to realizują ten obowiązek we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami, Policją, podmiotami oświatowymi i leczniczymi, kościołami czy organizacjami społecznymi. Natomiast do zadań asystenta rodziny należy współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, organizacjami pozarządowymi, oraz innymi podmiotami i osobami zajmującymi się działaniami na rzecz dziecka i rodziny.

Współpraca jest „współdziałaniem ze sobą jednostek lub grup ludzi wykonujących swoje cząstkowe zadania aby osiągnąć jakiś wspólny cel”.¹

Formą współpracy jaką powinny przyjąć instytucje zaangażowane w udzielanie wsparcia rodzinom z terenu gminy Dobre jest wymiana informacji i doświadczeń, która musi odbywać się w sposób sprawny. Głównym celem wymiany informacji pomiędzy poszczególnymi instytucjami, jest zwiększenie skuteczności pomocy rodzinom wymagającym pomocy i wsparcia oraz sprawniejszego załatwienia sprawy. Kolejną formą współpracy są działania informacyjne dla osób i rodzin. Aby podjęta współpraca przebiegała prawidłowo niezbędne są następujące czynniki:

- sprawny i właściwy przepływ informacji,

¹ W. Okoń, Nowy słownik pedagogiczny, Wydawnictwo Żak, Warszawa, 1966, s.318

- wysoki poziom kompetencji pracowników,
- znajomość zadań realizowanych przez poszczególne instytucje,
- szybkość reakcji,
- konsekwencja i skuteczność w działaniu,
- określenie wspólnych celów dla współpracujących instytucji,.

3.3. Mechanizmy identyfikowania wszystkich rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych.

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. Ważne jest aby jak najszybciej i w pełni zidentyfikować rodziny zagrożone kryzysem lub przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych. W tym celu należy dokonywać analizy i oceny zjawisk mających wpływ na sytuację osób wymagających wsparcia w środowisku lokalnym oraz wykazanie aktywności przy identyfikowaniu i monitorowaniu osób wymagających pomocy. Należy także podejmować aktywne zewnętrzne działania w celu informacji na temat rodzin będących w kryzysie np. poprzez kampanie informacyjne o formach udzielanej pomocy rodzinom. W identyfikowanie rodzin będących w kryzysie muszą zaangażować się wszystkie podmioty pracujące na rzecz rodziny tj. Ośrodek Pomocy Społecznej, Policja, instytucje oświatowe, podmioty lecznicze, organizacje społeczne. Ważna jest współpraca i wymiana informacji pomiędzy poszczególnymi instytucjami a także współpraca ze środowiskiem lokalnym. Instytucja, która poweźmie przypuszczenie o problemach występujących w danej rodzinie stara się reagować na tę okoliczność w zakresie swojej działalności oraz informuje odpowiednie instytucje, OPS, Sąd, Policję. Pracownicy socjalni po otrzymaniu informacji o rodzinie przeżywającej trudności udaje się w środowisko rodziny, gdzie przeprowadzany jest rodzinny wywiad środowiskowy w celu analizy sytuacji rodziny, dogłębnego zbadania problemu oraz udzielenia odpowiedniej dla danej rodziny formy pomocy. W przypadku stwierdzenia konieczności objęcia wsparciem asystenta rodziny, pracownik socjalny wnioskuje o objęcie rodzinnym wsparciem asystenta. Asystenta rodziny przydziela kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej. Udzielane są także inne formy pomocy i poradnictwa adekwatne do problemu występującego w rodzinie.

4. Diagnoza społeczna

Placówką realizującą zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Dobre jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrem. Dokonanie diagnozy w obszarze funkcjonowania rodzin zamieszkujących na terenie gminy Dobre jest niezbędnym elementem do formułowania celu głównego, celów szczegółowych oraz planowanych kierunków działań Gminnego programu Wspierania Rodziny.

Liczba osób zamieszkujących na terenie gminy Dobre

2016 r.	6025
2017 r.	6035
2018 r.	6001

Źródło: Dane z ewidencji ludności

Liczba narodzin w gminie Dobre

2016 r.	57
2017 r.	76
2018 r.	63

Źródło: Dane z ewidencji ludności

Liczba dzieci w wieku 0-18 lat zamieszkujących na terenie gminy Dobre

2016 r.	1289
2017 r.	1302
2018 r.	1288

Źródło: Dane z ewidencji ludności

W 2017 roku w stosunku do 2016 roku liczba osób zamieszkujących na terenie Gminy Dobre zwiększyła się o 10 osób natomiast w 2018 roku w stosunku do 2017 roku liczba ta zmniejszyła się o 34 osoby. Natomiast liczba dzieci do ukończenia 18 roku życia w 2017 roku w stosunku do 2016 r. zwiększyła się o 13 osób natomiast w 2018 r. w stosunku do 2017 r. zmniejszyła się o 14 osób.

Liczba uczniów w szkołach na terenie gminy Dobre

Rok szkolny	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Dobrem	Szkoła Podstawowa w Młęczynie	Szkoła Podstawowa w Dropiu
2017/2018	517	69	79
2018/2019	578	75	91
2019/2020	507	75	82

Źródło: Dane oświatowe

Porównując liczbę uczniów szkół na terenie gminy Dobre największą liczbę odnotowano w roku szkolnym 2018/2019 tj. łącznie 744 uczniów. Lata 2017/2018 oraz 2019/2020 są rocznikami porównywalnymi jednak znacznie mniejszymi od roku szkolnego 2018/2019.

Liczba rodzin objętych pomocą społeczną

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w tych rodzinach
2016	148	407
2017	206	450
2018	155	334

Źródło: Opracowanie własne GOPS

Liczba dzieci objętych przez GOPS dożywianiem w szkołach

2016 r.	118
2017 r.	97
2018 r.	74

Źródło: Opracowanie własne GOPS

Porównując lata 2016, 2017, 2018 największą liczbę rodzin korzystających z pomocy społecznej odnotowano w 2017 roku. W 2018 roku nastąpił spadek w stosunku do roku 2017. Systematycznie spada liczba uczniów objętych dożywianiem w szkołach.

Typy rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną.

Wyszczególnienie	Liczba rodzin objętych pomocą społeczną		
	2016	2017	2018
Rodziny z dziećmi ogółem o liczbie dzieci:			
1	20	26	19
2	14	22	18
3	18	24	19
4	13	7	8
5	3	4	3
6 i więcej	2	1	3

Źródło: Opracowanie własne GOPS

Wyszczególnienie	Liczba rodzin niepełnych objętych pomocą społeczną		
	2016	2017	2018
Rodziny niepełne ogółem o liczbie dzieci:			
1	8	8	7
2	4	6	8
3	3	6	3
4 i więcej	3	1	1

Źródło: Opracowanie własne GOPS

Program wspierania rodzin w Gminie Dobre na lata 2020-2022
 Liczba rodzin z dziećmi korzystających z pomocy społecznej bez względu na liczbę dzieci w rodzinie w 2018 roku zmalała w stosunku do roku 2017 z jednym dzieckiem utrzymuje się na stałym poziomie. Największą liczbę rodzin z dziećmi korzystających z pomocy społecznej stanowiły rodziny z jednym, dwojgiem oraz trojgiem dzieci. Natomiast rodzin niepełnych najwięcej z pomocy korzystało o liczbie dzieci jedno lub dwoje.

Powody przyznawania pomocy

Powody przyznawania pomocy	2016 Liczba rodzin	2017 Liczba rodzin	2018 Liczba rodzin
Ubóstwo	88	79	70
Bezdomność	4	1	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa	19	20	14
w tym: wielodzietności	18	16	14
Bezrobocie	31	20	19
Niepełnosprawność	56	47	51
Długotrwała lub ciężka choroba	75	67	65
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	37	35	63
w tym: rodziny niepełne	19	18	18
w tym: rodziny wielodzietne	18	13	9
Przemoc w rodzinie	0		1
Alkoholizm	24	24	17
Trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego	4	3	1
Zdarzenie losowe lub sytuacja kryzysowa	4	0	5

Źródło: Opracowanie własne GOPS

niepełnosprawności, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego, bezrobocie, alkoholizm. Bardzo często bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych łączy się z takimi problemami jak uzależnienia, przemoc domowa, bezrobocie. Istotną rolę w tej kwestii odgrywa praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych w połączeniu ze wsparciem finansowym lub rzeczowym. Pracownicy socjalni mają bezpośredni kontakt z klientami w ich miejscu zamieszkania, gdzie dokonują diagnozy problemu.

Liczba dzieci z gminy Dobre przebywających w pieczy zastępczej.

2016	6
2017	6
2018	8

Źródło: Opracowanie własne GOPS

Liczba procedur „Niebieska karta” w rodzinach z problemem przemocy domowej w których wychowywane są małoletnie dzieci.

2016	7
2017	4
2018	8

Źródło: Opracowanie własne GOPS

Analizując powyższe dane należy stwierdzić, że problem z należyтым sprawowaniem władzy rodzicielskiej skutkujący umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej dotyczy niewielkiej ilości dzieci. Problem zgłaszanej przemocy domowej w rodzinach w których znajdują się małoletnie dzieci także dotyczy zbyt dużej ilości rodzin jednak zdarza się co jest sygnałem bardzo niepokojącym, gdyż doświadczanie bądź bycie świadkiem przemocy ma bardzo niekorzystny wpływ na rozwój dziecka.

Liczba rodzin objętych pracą asystenta rodziny

2016	8
2017	7
2018	0
2019 (do listopada)	6

Źródło: Opracowanie własne GOPS

W 2018 roku liczba rodzin objętych pracą asystenta rodziny wynosi zero gdyż pomimo ogłoszenia o naborze na stanowisko asystenta rodziny oraz aktywnego poszukiwania kandydata na stanowisko asystenta poprzez ogłoszenia w PUP, na stronie Urzędu Gminy oraz na stronie BIP Urzędu, nie było osoby chętnej do pracy na stanowisku asystenta rodziny.

Liczba rodzin pobierających zasiłki rodzinne

2016	348
2017	337
2018	331

Źródło: Opracowanie własne GOPS

Liczba rodzin pobierających dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka.

2016	10
2017	11
2018	7

Źródło: Opracowanie własne GOPS

Liczba rodzin pobierających dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu wielodzietności

2016	81
2017	74
2018	77

Źródło: Opracowanie własne GOPS

Liczba rodzin pobierających jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia się dziecka

2016	57
2017	49
2018	49

Źródło: Opracowanie własne GOPS

Analizując liczbę rodzin pobierających zasiłki rodzinne oraz dodatki do zasiłków rodzinnych a także jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia się dziecka zauważa się tendencje spadkową. W porównaniu do liczby urodzeń w poszczególnych latach można wnioskować że spadek ten jest związany z sytuacją dochodową rodzin, która z roku na rok jest coraz lepsza.

5. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- doświadczona, i wykwalifikowana kadra pracownicza - baza instytucji o zasięgu gminnym i powiatowym wspierająca rodzinę, - otwartość na współpracę ze środowiskiem lokalnym, - pomoc rodzinom zgodnie z ustawą o świadczeniach rodzinnych oraz ustawą o pomocy uprawnionym do alimentów, ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, ustawy o pomocy społecznej - dobra współpraca ze szkołami, policją, kuratorami sądowymi - realizacja programów profilaktycznych, - zatrudnienie asystenta rodziny	- brak nawyków wśród społeczeństwa korzystania ze specjalistycznego poradnictwa, - ograniczone środki finansowe, - zbyt dużo dokumentacji a za mało czasu na pracę socjalną, - brak chęci do zmiany swojej trudnej sytuacji rodzinnej, - bierna postawa rodziców wobec problemów występujących w rodzinie, - wyuczona bezradność dorosłych członków rodzin, - zbyt mała aktywność i gotowość ze strony społeczności lokalnej do współpracy, - brak rodzin wspierających,
SZANSE	ZAGROŻENIA
- polityka prorodzinna państwa, - współpraca z organizacjami, pozarządowymi, stowarzyszeniami, - pozyskiwanie środków z UE na kursy i przeszkolenia dla osób korzystających z pomocy społecznej, - wzrost świadomości i umiejętności korzystania przez rodziny z różnych form pomocy, - zmniejszenie społecznego przyzwolenia na stosowanie przemocy w rodzinie,	- złożoność problemów rodzin, - zatracanie rodzinnych wartości, - degradacja relacji rodzinnych, - wzrost liczby rodzin, które nieprawidłowo realizują funkcje opiekuńczo-wychowawcze, - stereotypowe myślenie odbiorców wsparcia dotyczące OPS-u jako instytucji udzielającej jedynie wsparcia finansowego, - uzależnienie rodzin od pomocy społecznej, - konsumpcyjny styl życia

6. Adresaci programu

Rodzina i dziecko są chronione zarówno w ustawodawstwie polskim jak i międzynarodowym. Program wspierania rodzin skierowany jest do rodzin mieszkających na terenie Gminy Dobre. Dla celów programu przyjęto definicję rodziny wskazaną w art. 6 pkt 14 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej określającą rodzinę jako „osoby spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące”. Nadmienić należy, że takie rozumienie rodziny nie zakłada konieczności występowania instytucjonalnej formy małżeństwa ani więzi pokrewieństwa. Rodziną nazwana zostanie natomiast każda grupa osób, która wykazuje cechy pozostawania we wspólnym gospodarstwie domowym.

Program wspierania rodzin w Gminie Dobre adresowany jest przede wszystkim do rodzin wychowujących dzieci oraz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, zagrożonych ubóstwem, często związanym z brakiem pracy, problemem uzależnienia oraz rodzin dotkniętych przemocą. Ponadto, z Programu będą mogli skorzystać również przedstawiciele instytucji oraz służb pracujących na rzecz dzieci i rodzin.

7. Cele Programu

Głównym celem Programu wspierania rodzin na lata 2020 – 2022 jest wspieranie rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Aby osiągnąć cel główny wyznaczono następujące cele szczegółowe:

1. Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych w rodzinach oraz pomoc w ich rozwiązaniu.
2. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin z dziećmi.
3. Udzielanie wsparcia rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Cele szczegółowe oraz działania służące ich osiągnięciu

Cel szczegółowy	Działania	Termin realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki ewaluacji
Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych w rodzinach oraz pomoc w ich rozwiązywaniu	praca socjalna – wsparcie i poradnictwo udzielane przez pracowników socjalnych	2020-2022	GOPS	- liczba osób objętych wsparciem w postaci pracy socjalnej
	udzielanie możliwości korzystania rodzinom ze specjalistycznego poradnictwa, treningów umiejętności wychowawczych, organizowanie spotkań edukacyjnych (prelekcji, szkoleń, warsztatów)	2020-2022	placówki oświatowe GOPS we współpracy z PCPR, Zi, GKRPA, Policja	- liczba osób korzystających z poradnictwa, - liczba prelekcji, szkoleń, warsztatów,
	wspieranie i propagowanie idei wolontariatu	2020-2022	placówki oświatowe	- liczba i rodzaj działań

Program wspierania rodzin w Gminie Dobre na lata 2020-2022

	monitorowanie funkcjonowania rodzin po zakończeniu pracy z asystentem rodziny	2020-2022	GOPS	liczba monitoringów
	promowanie i tworzenie miejsc przyjaznych rodzinie z dziećmi, oraz umożliwianie dostępu do atrakcyjnych form wypoczynku	2020-2022	Urząd Gminy	liczba nowo utworzonych miejsc dla rodzin z dziećmi
	organizowanie w ramach profilaktyki wypoczynku dla dzieci i młodzieży z terenu gminy oraz dla dzieci i młodzieży z rodzin z problemami opiekuńczo wychowawczymi	2020-2022	GKRPA, Urząd Gminy, GOPS	ilość uczestników zorganizowanych form wypoczynku
	organizowanie różnorodnych form zajęć pozalekcyjnych dla dzieci	2020-2022	Gminny Ośrodek Kultury, Szkoły	ilość zorganizowanych zajęć
Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin z dziećmi	zapewnienie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom z dziećmi	2020-2022	GOPS	liczba i forma udzielonej pomocy
	objęcie dożywianiem wszystkich potrzebujących dzieci	2020-2022	GOPS, GKRPA	liczba dzieci dożywianych

Program wspierania rodzin w Gminie Dobre na lata 2020-2022

Udzielanie wsparcia rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczej	zapewnienie wsparcia asystenta rodziny	2020-2022	GOPS	liczba rodzin objętych wsparciem
	zapewnienie rodzinom wsparcia rodzin wspierających	2020-2022	GOPS	liczba rodzin objętych wsparciem
	udzielanie wsparcia kobietom w ciąży oraz rodzinom dzieci u których zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenia albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, która powstała w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.	2020-2022	GOPS. placówki służby zdrowia	Ilość rodzin objętych wsparciem
	prowadzenie działań związanych z rozwiązywaniem problemów alkoholowych, prowadzenie punktu konsultacyjnego ds. uzależnień	2020-2022	Urząd Gminy Gminna Komisja ds. rozwiązywania problemów alkoholowych	liczba spotkań GKRPA, liczba osób, które skorzystały z porad w punkcie konsultacyjnym

8. Przewidywane efekty

Program wspierania rodzin realizowany w Gminie Dobre ma za zadanie wspierać rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych oraz uświadomić rodzinom doświadczającym trudności, że niekorzystna sytuacja nie musi trwać wiecznie i można ją zmienić podejmując konkretne działania oraz poprzez korzystanie z pomocy.

Efektom Programu ma być poprawa oraz polepszenie sytuacji rodziny, podniesienie jakości jej życia oraz funkcjonowania w społeczeństwie, a także zminimalizowanie negatywnych zachowań. Program ma również przywrócić rodzinie poczucie bezpieczeństwa, wiarę w pomoc społeczną oraz sensowność podejmowanych działań.

Ponadto, Program ma zapobiec powstawaniu sytuacji kryzysowych poprzez usprawnienie i przyspieszenie reagowania na pojawiające się sygnały o zagrożeniu w rodzinie. Pracownicy instytucji pracujących na rzecz rodzin z dziećmi powinni mieć możliwość korzystania ze szkoleń, warsztatów, oraz kursów podnoszących kwalifikacje. W celu osiągnięcia zamierzonych celów instytucje powinny stosować zasady współpracy i wymiany informacji pomiędzy sobą w celu zwiększenia skuteczności pomocy.

9. Źródła finansowania i monitoring Programu

Źródłem finansowania zadań wynikających z Programu wspierania rodzin w Gminie Dobre na lata 2020-2022 będą:

- budżet gminy,
- budżet państwa,
- środki pozyskane z funduszy zewnętrznych w tym: rządowych, pozarządowych, programów celowych i funduszy unijnych.

Koordynatorem Programu wspierania rodziny jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrem. W celu sprawdzenia na ile Program został zrealizowany zaleca się przeprowadzanie monitoringu, który będzie polegał na zbieraniu i analizie danych dotyczących zrealizowanych zadań.